

NATIONALMUSEUM

Rapport från Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde

Bidrag till en nationell strategi för digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande.

KU 2009/2152/KT

Dnr 00-529/09

Innehållsförteckning

Uppdraget	3
Sammanfattning	4
Inledning	6
<i>Nationalmuseums samlingar och digitaliseringsarbete 1984-2010</i>	
<i>Kort samlingshistorik</i>	
<i>Digitaliseringsåtgärder 1984 –</i>	7
1. Svar på frågor gällande digitalisering	9
1.1. Hur stor andel av samlingarna är digitaliserade:	
1.2. Vilken utsträckning register och kataloger digitaliserats samt i vilken utsträckning de är kompatibla med register och kataloger hos andra institutioner?	
1.3. Vilka delar av samlingarna som består av material som är, eller kan förväntas vara, upphovsrättsligt skyddat och där upphovsrätten tillkommer annan än institutionen?	10
2. Svar på frågor gällande elektronisk tillgång	11
2.1. Hur har användarmönstren utvecklats över tid vad gäller digitalt tillgängligt material (antal besök på hemsidor, antal visningar eller nedladdningar)	
2.2. Hur stora delar av materialet är tillgängligt via Internet, respektive enbart internt eller vid fysiska besök?	12
2.3. I vilken utsträckning det digitala materialet är tillgängligt via externa system?	
2.4. Finns det en digitaliseringsplan?	13
2.5. I vilken utsträckning avgifter tas ut för tillgång till digitalt material?	
2.6. Vilka typer av upphovsrättsligt skyddat material som gjorts tillgängligt digitalt?	
2.7. Vilka kommunikativa strategier finns för att nå ut med digitalt material till olika grupper samt vilka insatser som gjorts för tillgänglighet i den digitala miljön för grupper med särskilda behov?	
3. Svar på frågan gällande digitalt bevarande	14
3.1. Hur ska det långsiktiga bevarandet av digitaliserat respektive ursprungsdigitalt material säkerställas?	
4. Svar på frågan gällande genomförda samarbeten	
4.1. Vilka samarbeten med andra offentliga institutioner har genomförts eller initierats inom områdena digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande?	
4.2. Vilka samarbeten med privata aktörer har genomförts?	15
5. Svar på frågor kring utmaningar och möjligheter	15
5.1. Vilka särskilda utmaningar (U) och möjligheter (M) innebär den digitala tekniken inom det egna verksamhetsfältet?	
6. Svar på frågor gällande framtida samarbeten	16
6.1. Vilka samarbeten med andra offentligt finansierade institutioner bör prioriteras inom nämnda områden?	
6.2. Vilka samarbeten med privata aktörer är möjliga framöver?	17

Uppdraget

Regeringen gav 2009-11-26 Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde (NMW) i uppdrag att lämna in ett bidrag till en nationell strategi för digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande (Ku2009/215/KT).

Den digitala utvecklingen inom myndigheten skiljer sig åt mellan de olika museerna och denna rapport är därför uppdelad i två delar där NM och PEW redovisar och skickar in sina rapporter var för sig. Vi har valt att inledningsvis ge en introducerande nulägesbeskrivning av tidigare gjorda insatser och pågående digitaliseringsprojekt samt därefter besvara de frågor som formulerats i uppdraget. Arbetet har samordnats via en mindre arbetsgrupp bestående av Eva-Lena Bergström, Lillie Johansson, Gertrud Nord, Rikard Nordström på Nationalmuseum samt Anna Meister och Lars Edholm från Prins Eugens Waldemarsudde. Uppgifter har också inlämnats från Åsa Olmås, Nationalmuseum samt Maria Sylvén och Maria Zetterberg, Nationalmuseum.

Arbetsgruppen har förutom de interna avstämningsmötena också deltagit i tre seminarier/kontaktgruppträffar anordnade av ABM-centrum .

Solfrid Söderlind

Eva-Lena Bergström

Överintendent

Chef Pedagogik, Foto, Utställningar och lån

Sammanfattning

För Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde är digitaliseringen ett effektivt sätt att tillgängliggöra innehållet i samlingarna till en konstintresserad allmänhet, forskare, lärare, studenter och elever och på det viset bidra till att öka intresset för äldre konst, konsthantverk och modern design och öka användningen av kulturarvet för olika former av lärande, forskande och skapande aktiviteter. Digitaliseringen ger möjlighet att tillgängliggöra sådana delar av samlingarna som av bevarandeskäl inte kan visas, eller enbart kan visas under mycket begränsade perioder, på museet eller på andra museer nationellt och internationellt. En annan aspekt är de lokalmässiga förutsättningarna - det är endast en bråkdel av samlingarna som av utrymmesskäl kan visas offentligt.

För att åstadkomma användarvänliga gränssnitt behövs en bred samverkan, och inte minst samsyn, inom hela kulturarvssektorn kring behovet av att utveckla sådana utifrån ett brukarperspektiv. Den tekniska utvecklingen går i ett rasande tempo och en stor utmaning för stora och traditionstyngda institutioner är att kunna möta de krav på tillgänglighet och fritt nyttjande av det digitala kulturarvet som ställs av dagens och morgondagens användare. NMW kan konstatera att efterfrågan på digital information kring samlingar, arkivhandlingar, fotosamlingarna ständigt ökar.

Inom museisektorn behövs en bättre samordning inom detta område. I dag finns det en mångfald olika digitala lösningar och därför är K-samsöks roll som förvaltare och utvecklare av den tekniska informationsstrukturen för hela museisektorn positiv ur ett brett tillgänglighetsperspektiv. NMW föreslår att RAÄ och K-samsök fortsättningsvis får ett ansvar för utvecklingen av en gemensam plattform för informationssökning.

Under det senaste decenniet sker större delen av museets dokumentation av föremålssamlingarna enbart i digital form. Inskanning av analog textinformation, upprättande av digitala register och inskanning av äldre fotografiskt material har också ökat. En bidragande orsak till ökningen har varit Accessprojekten samt de extern finansierade forskningsprojekt som bedrivs inom Nationalmuseum och som möjliggör en grundlig bearbetning av samlingarna där resultatet publiceras i digital form. Men all slags registrering, fotografering och inskanning är tids- och därmed kostnadskrävande. Genom att stärka redan befintliga och offentligt finansierade stödresurser som RA/MKC i Fränsta eller Stiftelsen föremålsvård i Kiruna skulle dessa kunna stärka servicen till kulturarvssektorn. Genom att tilldela respektive digitaliseringsinstitution ett särskilt ansvar för olika materialkategorier kan kompetens och teknik utvecklas på respektive plats. MKC har redan nu en väl utvecklad digitalisering för arkivhandlingar och Föremålsvården i Kiruna för fotografi. Denna ansvarsfördelning kan förtydligas. Nya offentliga digitaliseringsinstitutioner skulle kunna etableras på fler platser i landet och därmed bidra till att stärka arbetsmarknaden i avfolkningsbygder. Mobila digitaliseringsenheter är ytterligare ett förslag som skulle kunna specialisera sig på hantering av extremt känsligt material som i princip inte klarar förflyttning eller klimatomställningar.

[Skriv text]

När det gäller digital långtidslagring följer NMW de direktiv som utarbetas av Riksarkivet. I takt med att det digitala kulturarvet växer ökar behovet av en centraliserad lösning för förvaring av digitalt material. Det är inte tillfredsställande vare sig ur bevarande- eller ekonomiskt perspektiv att varje museum eller myndighet själva lagrar den digitala informationen på egna servrar. Önskvärt vore att etablera en centraliserad funktion för lagring av digitalt material som ska långtidslagras. En sådan funktion och uppdrag hanteras lämpligen av Riksarkivet.

Inledning

Nationalmuseums samlingar och digitaliseringsarbete 1984-2010

Kort samlingshistorik

Nationalmuseum samlingar har sitt ursprung i de kungliga samlingar som inhystes i Konglig Museum på Kungliga slottet i Stockholm och som 1866 överfördes till det Nationalmuseum när den nya museibygnaden invigdes på Blasieholmen. Samlingarna är idag indelade i olika föremålskategorier: äldre svenskt och västerländskt måleri, konsthantverk- och design, tecknings- och grafiksamlingarna samt Statens porträttsamling och slottssamlingarna.

I Nationalmuseums samlingar av måleri ingår cirka 10 800 verk. De framstående samlingarna av holländsk 1600-talskonst och fransk 1700-talskonst innehåller flera mästerverk, som Rembrandts Kökspigan och Watteaus Kärlekslektionen. Museet äger dessutom ett flertal målningar av franska impressionister. Ett intressant och udda inslag är den betydande samlingen av ryska ikoner. Här finns också världens största samling av miniatyrer. Den svenska konsten, från 1500-tal till 1800-tal, är särskilt väl representerad i Nationalmuseum. Här finns flera av den svenska konsthistoriens höjdpunkter, som Roslins Damen med slöjan och Zorns Midsommardans.

Samlingen av konsthantverk, design och industridesign spänner över en lång tidsperiod, från 1300-talet till idag. Den består av ca 30 000 föremål varav en tredjedel består av keramik och därefter följer i storleksordning textil, glas, ädel och oädel metall, möbler, böcker osv.

Nationalmuseums samlingar av skulptur består av tusentals verk från olika tider. Förutom de skulpturer som idag visas i Nationalmuseums byggnad på Blasieholmen i Stockholm, ansvarar museet också för samlingarna vid tre separata skulpturmuseer av stort kulturhistoriskt intresse: Gustav III:s Antikmuseum i Kungl. Slottet, Orangerimuseet vid Ulriksdals slott och Museum de Vries vid Drottningholms slott. Genom bl a Gustav III:s samling, inköp och donationer av nyare skulpturer under 1800- och 1900-talen fick ett stort antal verk av ledande svenska skulptörer plats i museets samling. Hit hör t ex Johan Tobias Sergel, Johan Niklas Byström, Bengt Erland Fogelberg och Per Hasselberg. I samlingarna finns även avgjutningar av klassiska antika skulpturer och en betydande samling utländska skulpturer från medeltiden fram till 1900, av exempelvis Francesco Laurana, Giovanni Bologna och Adriaen de Vries.

Samlingen av teckningar och grafik omfattar cirka 500 000 blad från senmedeltid och fram till år 1900. I centrum finns de mer än 2000 mästarteckningar som Carl Gustaf Tessin förvärvade under sin tid som svensk ambassadör i Paris.

Nationalmuseum ansvarar för samlingar av konst och konsthantverk på en rad slott, herresäten och museer runt om i Sverige. Bland annat på Gripsholms slott, där Statens Porträttsamling med över 4 600 porträtt finns, Läckö slott, Ulriksdals slott, och Nynäs slott.

Utöver föremålssamlingar har Nationalmuseum en omfattande samling fotografiskt material bestående av ca 850 000 fotografier och ca 115 000 negativ. Den innehåller dels dokumentation av museets egna föremål, dels föremål ur andra museers samlingar samt porträtt föreställande kända svenskar. Samlingarna består också av unik dokumentation av museets utställningar och andra publika aktiviteter och är därför intressant ur ett museologiskt perspektiv. En del av materialet är glasplåtar och analogt material från 1800-talet och fotografins tidiga utveckling vilket idag har stort fotohistoriskt och fototekniskt värde.

Museets konstnärarkiv är också ett rikt källmaterial för forskare inom konstvetenskap och andra humanistiska discipliner.

Digitaliseringsåtgärder 1984 –

- 1984** Nationalmuseum får sin första databas för hantering av depositioner/långtidslån.
- 1998** Lansering av den intern utvecklade föremålsdatabasen d.ART
- 2001-2002** Ingick i samverkansprojektet *Bilddatabaser och digitalisering – plattform för ABM-samverkan*. Detta var ett samverkansprojekt mellan KB, NM, RAÄ och RA, som resulterade i en rapport med samma titel.
- 2004** Är en av initiativtagarna till ABM-centrum. Ingår i ABM-centrums styrgrupp. Övergår till digital dokumentationsfotografering vilket minskar materialkostnaderna med hälften. Genom Stiftelsen Föremålsvård i Grängesberg skannades 46 000 bilder
- 2005** Genom SVAR skannades Konstbibliotekets kortkatalog. Denna tillgängliggjordes digitalt
- 2006** Publicerar sök i samlingarna på hemsidan
- Under 2006 har tillgängligheten till arkivets brevsamlingar ökat markant genom att dess nu finns sökbara via Riksarkivet/SVARS:s hemsida.
- 2007** I mars 2007 bildades en arbetsgrupp bestående av olika kompetenser inom museet med uppdrag att konkret inventera, samt diskutera och föreslå åtgärder för framtida vård och bevarande av dessa samlingar. I en slutrapport konstaterar arbetsgruppen att vårdbehovet för negativsamlingen är omfattande och akut samt att en digitalisering skulle öka såväl tillgängligheten till negativerna som möjligheten att placera materialet för slutförvaring.
- 2006-2009** Omfattande registrering och digitalisering av Gustavsbergssamlingen genom Accessprojektet. Sammantaget har ca 30 000 föremål digitaliserats i text och bild.
- 2008** Lansering av museets myndighetsarkiv som sökbart via Visual Arkiv Internet på webben i samarbete med Riksarkivet.

NYDONA-projektet startar för att ta fram underlag för upphandling av ny föremålsdatabas

Ca 5000 silverföremål digitaliserades

2009 Upphandling av ny föremålsdatabas genomförs. Av inkomna anbud antas Museum Plus. Konvertering av data från d.ART påbörjas.

Digitalisering av ca 1100 nederländska mästarteckningar

Genomgång av Nationalmuseums negativsamling för upprättande av vårdplan

2010 - Intern implementering av Museum Plus

Upprättande av riktlinjer för registrering av digitala bildfiler och lagring av digitala bildfiler

Större digitaliseringsprojekt av museets THC samling (Tessin-projektet) och ca 1500 arkitekturritningar

Ansökan om infrastrukturellt stöd för att underlätta leveranser till K-samsök (ansökan formulerad av Livrustkammaren och omfattar fler museer)

Digital publicering av Statens porträttsamlingars beståndskatalog

Planerad e-publicering av beståndskataloger över museets silversamlingar, äldre svenskt silver del I och äldre europeiskt silver del II

Genomgång av Nationalmuseums fotografisamling i syfte att identifiera originalporträtt

Vidareutveckla informationen på webben och intranätet för ökad tillgänglighet

1. Svar på frågor gällande digitalisering

1.1. Hur stor andel av samlingarna är digitaliserade:

Nationalmuseums samlingar omfattar ca 700 000 föremål. I dagsläget finns det drygt 130 000 digitala föremålsposter av ca 290 000 inventarieförda nummer. Av 130 000 digitala föremålsposter finns det 65 000 med bild. Utöver detta finns ytterligare ca 20 000 digitala bilder som ännu inte kopplats till respektive föremålspost.

Nedan angivna siffror avser antal digitala bildfiler som hittills producerats.

NM samlingar, ex NM, Drh, Grh, G, H, K, Rbg, SPA	19 928
Externa samlingar, ex bilder av verk på KB, Riksdagen mm	144
Gustavsberg, skanningar från donationen:	202
Målningar ej NM; ex. Beskow, Strindberg, Larsson som ej tillhör NM	109
Nationalmuseum, museologi	6275
Slotten mm, ex bilder från Läckö, Leufsta, Rosersberg	744
Access Gustavsberg	62 042
Silverprojektet, 16-bit upplösning	5559
Silverprojektet, övrigt	246
Äldre nederländska mästarteckningar	1100
Totalt högupplöst material	96 349
Lågupplöst material \\Nmdb\bilder	153 367

1.2. Vilken utsträckning register och kataloger digitaliserats samt i vilken utsträckning de är kompatibla med register och kataloger hos andra institutioner?

Konstbiblioteket

Konstbiblioteket, som är en delad resurs mellan Nationalmuseum och Moderna Museet, har sedan 1984 katalogiserat sitt bestånd i den nationella databasen Libris, och är därmed fullt kompatibel med andra institutioner som registrerar litteratur i Libris. Mindre utställningskataloger (under 75 sidor)

registrerades dock endast i ett analogt register t o m 2003. Registret omfattar ca 15 hyllmeter stålparmar innehållande viscard-kort. Önskvärt vore att skanna in detta register och göra det sökbart digitalt. Auktionskataloger registreras i MONA, bibliotekets lokala katalog fr o m 2007. Det äldre registret är inte digitaliserat. Detta gäller även registret till Klipparkivet, ett arkiv med ca 2 miljoner pressklipp från 1880-talet till 2004.

Den litteratur som registreras i Libris förs via batch-körning över till den lokala katalogen MONA, mikromarc. Bibliotekets lokala bestånd kan således även sökas via NM och MMs webbplatser.

Den äldre kortkatalogen -1983 är inskannad via SVAR och nås länk från NM och MM webbplatser. Den är inte kompatibel med andra register och kataloger.

Önskvärt vore att detta material skulle läggas in i Libris och få en bättre sökbarhet.

Nationalmuseums Arkiv

Arkivförteckningar till myndighetsarkivet och Konstnärarkivet är sökbara på webben via Visual Arkiv Internet. De är kompatibla med alla Visual Arkiv-användare och Riksarkivets förteckningssystem.

Konstnärarkivets brevsamlingar är sökbara i en brevdatabas tillsammans med bl a KB och Riksarkivets brevsamlingar på Riksarkivet/NAD:s hemsida.

Konsthantverk- och designsamlingarna

Konsthantverkssamlingarnas inventarieböcker bestående av 37 volymer, ca 8700 uppslag, är inskannade.

1.3. Vilka delar av samlingarna som består av material som är, eller kan förväntas vara, upphovsrättsligt skyddat och där upphovsrätten tillkommer annan än institutionen?

Fotografier/Digitala bildfiler av konst, konsthantverks- och designföremål där upphovsmannen inte varit död i 70 år (konstnärlig upphovsrätt).

Äldre fotografier av konstverk, där man nu inte vet vem som fotograferat verket (Fotorätten)

Enskilda arkiv innehållande skissmaterial, textiltryck mm. T ex IKEAS 1700-talsserie och Jobs arkiv

Nationalmuseum har valt att inte publicera något material som är, eller misstänks vara, upphovsrättsskyddat. Orsaken är primärt inte av kostnadsskäl utan vår bedömning är att redovisningen till BUS är alltför resurskrävande och vi har i dagsläget inte dessa resurser

2. Svar på frågor gällande elektronisk tillgång

2.1. Hur har användarmönstren utvecklats över tid vad gäller digitalt tillgängligt material (antal besök på hemsidor, antal visningar eller nedladdningar)?

Konstbibliotek och Arkiv

Eftersom bibliotekets kataloger kan nås via Internet har beställningarna ökat. Det går enkelt att beställa fram material via nätet.

Visual Arkiv Internet har stadigt ökande träff frekvens på museets förteckningar.

www.Nationalmuseum.se

Nytt statistikverktyg, Google Analytics, installerades 19 januari 2009. Siffror för 2008 finns inte tillgängliga. Det tidigare verktyget togs ur bruk i oktober. De båda verktygen mäter på olika sätt och siffrorna är därför inte jämförbara. Vid jämförelser med andra som bytt från äldre verktyg till Google framkommer att siffrorna i och med bytet sjunker.

Statistik totalt 2009

330 778 besök
235 160 helt unika besökare
1 598 864 sidvisningar
71% nya besök

Varje besök genererade i genomsnitt 4,38 sidvisningar. Ett genomsnittligt besök varade 2 minuter. 31 sekunder

Antalet besökare på webben varierar kraftigt över året och följer museets aktuella utställningar. Höjdpunkterna är mars och oktober. Under juni och juli har besökarantalet halverats. Studeras siffrorna mer i detalj ser man att antalet besök ökar i början av veckan för att minska vid veckoslutet. I samband med nyhetsbrevsutskick stiger antalet besök rejält. De mest populära sidorna har under året varit Startsidan, Öppettider och entrépriser. Prerafaeliterna kommer på 4:e plats, Caspar David Friedrich på 10:e plats. Däremellan finns "mellansidor" såsom Besöka museet, Om oss osv.

Butiken

Butiken (inkl produkter) har haft 118 225 sidvisningar vilket motsvarar 7,4 % av webbplatsens totala sidvisningar. Av produktkategorierna är presenter och souvenirer (där museets egna produkter är placerade) mest populära med 11 967 sidvisningar. Böcker och kataloger hade 6 241 sidvisningar.

Skolan

Skolan har haft 76 472 sidvisningar vilket motsvarar 4,8 % av webbens total. Nationella provet toppar statistiken med 5 968 sidvisningar för höstterminen resp 4 175 visningar för vårterminen. Gymnasiets

ingångssida har ca 2000 sidvisningar och Grundskolans ca 1430. Att arbeta med konsten på egen hand har 899 sidvisningar.

Samlingarna

Sidorna om museets samlingar har genererat 118 692 sidvisningar. Sidan sök i samlingarna/webart står för ca 17 500 av dessa. (Hur många som sedan faktiskt sökt i WebArt går inte att se eftersom denna inte är en del av webben.) Måleri, främst 1800-tal följt av Design och konsthantverk och 1700-talsmåleri är sedan de mest frekvent visade sidorna.

Antal sidvisningar övriga sidor

Om samlingarna: 118 692

Lediga jobb: 15 459

Gruppvisningar: 13 083

Forskning: 8 939

Ateljé för alla: 5 254

Fototeket: 4 735

Konstbiblioteket: 4 181

Sommarnattskonserterna: 4 822

SPA: 2 340

Publikationer: 1 488

Tillgänglighet: 1 493

Audioguide: 1 103

DAISY-guide: 173

2.2. Hur stora delar av materialet är tillgängligt via Internet, respektive enbart internt eller vid fysiska besök?

I dag är 130000 föremål, av museets totalt ca 700 000 föremål i samlingarna, sökbara via museets webbplats, dvs 18,5 % . Sökbarheten omfattar hela målerisamlingen och större delen av konsthantverk- och design samlingen och endast en bråkdel av den mycket omfattande samlingen teckning och grafik.

Arkivförteckningarna är till 75 % tillgängliga via internet. Äldre förteckningar kräver ett besök i Konstbibliotekets referensavdelning. All arkivinformation är tillgänglig externt och internt på samma villkor. Konstbiblioteket har öppettider för allmänheten och arkivet använder bibliotekets låneexpedition för service till forskare.

2.3. I vilken utsträckning det digitala materialet är tillgängligt via externa system?

I dags läget kan museets myndighetsarkiv och delar av Konstnärarkivet nås via Google. Arkivet brevregister nås också via Forskningsdatabasen, RA/SVAR.

2.4. Finns det en digitaliseringsplan, i vilken mån har den uppfyllts, principer för urval och för mottagande av digitalt material?

En digitaliseringsplan är utarbetad för samlingarna som avser prioritering för digitalisering, men Nationalmuseum saknar plan för digitalisering av Arkiv- och bildsamlingarna. Digitaliseringsplanen för samlingarna upprättades 2006 och kommer därför att revideras inom en snar framtid. Digitaliseringen har hittills skett genom externt finansierade projekt såsom t. ex. Sesam, Access, olika forskningsprojekt samt infrastrukturellt stöd från Riksbankens jubileumsfond. Inom ram för ordinarie verksamhet har digitalisering endast kunnat genomföras i mindre omfattning. Riktlinjer för registrering och lagring av digitala bildfiler kommer utarbetas under 2010. Arkivet planerar digitalisering av serier av dokument som används frekvent. Ingen särskild digitaliseringsplan för arkiv finns.

Under 2010 kommer en plan för digital publicering av vetenskapliga resultat utarbetas.

2.5. I vilken utsträckning avgifter tas ut för tillgång till digitalt material?

Nationalmuseums syfte med digitalisering är att resultatet ska kunna komma alla till del och brett nyttjas inom lärande, forskning och olika skapande aktiviteter. Det är avgiftsfritt att söka och se textinformation och digitala bilder på föremålen via applikationen WebArt (sök i samlingarna).

Nationalmuseum tar inga avgifter för nyttjande av material (t ex lärarhandledningar, lågupplösta bilder) som finns publicerade på hemsidan och mängden digitalt publicerat material ökar konstant.

Fototeket säljer bildrättigheter för kommersiellt o/e privat bruk

2.6. Vilka typer av upphovsrättsligt skyddat material som gjorts tillgängligt digitalt?

I dag finns 30 000 digitala föremålsposter av den av KF donerade Gustavsbergssamlingen publicerade via WebART och sök i samlingen.

Nationalmuseum har i övrigt valt att inte publicera något material via databasen som är, eller misstänks vara, upphovsrättskyddat. Orsaken är primärt inte av kostnadsskäl utan vår bedömning är att redovisningen till Bus är alltför resurskrävande och vi har i dagsläget inte dessa resurser och det är också alltför resurskrävande att inkräva rättigheter från varje enskild upphovsman. Avtal med Bus finns för publicering av enstaka bilder på webbplatsen, och regleras om det behövs annars dirket med upphovsmannen.

2.7. Vilka kommunikativa strategier finns för att nå ut med digitalt material till olika grupper samt vilka insatser som gjorts för tillgänglighet i den digitala miljön för grupper med särskilda behov?

Nationalmuseum saknar en övergripande kommunikativ strategi för att nå ut med digitalt material till olika grupper. År 2009 publicerades museets Daisy-guide, en audioguide för personer med synnedsättning, vilket gör det möjligt att få en introduktion till ett besök på Nationalmuseum.

I all kommunikation finns webbplatsen synlig och marknadsföring till skolor och universitet sker via digital kommunikation.

Konstbiblioteket finns med på HISS-bibliotekens (Humaniorabiblioteken i Stockholm i Samverkan) gemensamma webbportal tillsammans med andra bibliotek som har humaniorasamlingar.

Till de kommunikativa strategierna kan även räknas utveckling av och synliggörandet av bibliotekets webbsidor på NM:s och MM:s respektive webbplatser och intranät samt marknadsföring internt.

En bokskanner Zeutschel OS 12000 köptes in 2009 dels i bokvårdande syfte, men även för att kunna skanna material och i framtiden digitalisera delar av samlingarna.

Inga särskilda insatser har dock gjorts för grupper med särskilda behov i Konstbibliotekets digitala miljö.

3. Svar på frågan gällande digitalt bevarande

3.1. Hur ska det långsiktiga bevarandet av digitaliserat respektive ursprungsdigitalt material säkerställas?

Arkivet har ålagts att upprätta en strategi för digital långtidsförvaring. Arbetet följer de direktiv som utarbetas av RA.

4. Svar på frågan gällande genomförda samarbeten

4.1. Vilka samarbeten med andra offentliga institutioner har genomförts eller initierats inom områdena digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande?

A. Digitalisering

RA – SVAR för digitalisering av Konstnärarsarkivets brevsamlingar och Konstbibliotekets kortkatalog.

Konvertering av äldre undervisningsfilmer via Filmarkivet i Grängesberg (Svenska filminstitutet)

Stiftelsen för föremålsvård i Kiruna och Grängesberg skannade museets 46 000 ektachrome-dior och microfichefilm

B. Elektronisk tillgång

Libris,(KB),

Publicering i Visual Arkiv med automatisk registrering i NAD – Riksarkivet Nationella Arkivdatabas.

Delfinansiär och aktivt deltagande i ABM-centrum

Ingick i ABM arbetsgrupp som resulterade i rapporten Bilddatabaser och digitalisering – plattform för ABM-samverkan

Open access – Nationalmuseum, Vetenskapsrådet och Vitterhetsakademien arrangerade ett seminarium under temat Open access hösten 2009.

C. Digitalt bevarande

I samarbete med Lunds universitet och Uppsala Universitet genomfördes en digitalisering av museets medeltida illuminerade handskrifter.

4.2. Vilka samarbeten med privata aktörer har genomförts?

A) Digitalisering

Kontakt med privat aktör för att inhämta offert för digitalisering av Svenska Porträttarkivet

Privat aktör har utformat digital presentation av två av Rembrandts verk för permanent visning i samlingarna invid museets Rembrandtsamling

I samband med den pågående utställningen Rubens och van Dyck har ett samarbete med Museum Boijmans van Beuningen ägt rum. Samarbetet gällde utformningen av en digital presentation av konservatorstekniska jämförelser mellan två målningar med samma motiv av van Dyck.

Infrastrukturellt bidrag från Riksbankens jubileumsfond för registrering i föremålsdatabas.

Forskningsmedel från Riksbankens jubileumsfond för digitalisering av museets arkitekturritningssamling

B) Elektronisk tillgång

Nationalmuseum ingår i Museum Plus kundnätverk bestående av ca 800 systemanvändare

C) Digitalt bevarande

Inga

5. Svar på frågor kring utmaningar och möjligheter

5.1. Vilka särskilda utmaningar (U) och möjligheter (M) innebär den digitala tekniken inom det egna verksamhetsfältet?

Effektivare hantering av digital information

U:

Att skapa en fungerande infrastruktur (materieilt och personellt) för publiceringen av forskningsresultat i enlighet med kraven på Open Access.

Att utge, distribuera och marknadsföra egna vetenskapliga publikationer digitalt.

Att skapa en fungerande infrastruktur för hanteringen av digitala fotografier.

Att skapa ett gemensamt ramverk för hanteringen av digital information i databaser i verksamheten.

Att nyttja det digitala mediet i utställningarna och samlingspresentationerna

M:

Ökad tillgänglighet till samlingarna och till Nationalmuseums övriga arkivmaterial.

Att öka möjligheten till förståelse och kunskap om konstens historiska kontext

Att publicera föreläsningar via webbplatsen

Att utveckla CAD-stödet för utställningsgestaltning och samlingspresentationer av såväl samtida som rekonstruktioner av tidigare presentationer.

Användarvänliga lösningar

U: Tänka och utveckla utifrån ett brukar/användarperspektiv.

Att utveckla med hänsyn tagen till yngre generationers IT-vana och den ökade användningen av sociala medier samt till gruppen funktionshindrade.

M: Att nå fler

Metoder att hantera upphovsrättsfrågor i den digitala miljön.

U: Att finna former och centrala funktioner för stöd inom ämnesområdet och i tecknande av avtalslicenser.

M: Att kunna publicera sådant material (t. ex. 1900-2000 talens konsthantverk och design) som nu inte är tillgängligt.

6. Svar på frågor gällande framtida samarbeten

6.1. Vilka samarbeten med andra offentligt finansierade institutioner bör prioriteras inom nämnda områden?

Digitalisering

Inom ABM-sektorn finns det idag aktörer med stark kompetens inom vissa områden och det är viktigt att utnyttja den kunskap och de resurser som redan finns utarbetade. Nationalmuseum föreslår att ökade resurser för myndigheternas digitalisering anslås för att utvidga redan befintliga digitaliseringsenheter men också att medel anslås för etablering av nya sådana över hela landet. vissa myndigheter tilldelas ett sektorsansvar inom dessa områden: t.ex RA – digital och centraliserad

[Skriv text]

långtidslagring och storskalig digitalisering, RAÄ/K-Samsök – tillgängliggörandet av digitalt material och till Europeana samt KB för e-publikationer och audiovisuella medier.

Samarbete med RA-MKC för digitalisering av arkivmaterial (inte enbart förteckningar) samt fler biblioteksregister.

Elektronisk tillgång

Samarbeta med och leverera digitalt material till K-samsök, och via K-samsök till Europeana.

Upphovsrätten

Digitalt bevarande

Samarbeta med RA gällande digitalt långtidslagring

6.2. Vilka samarbeten med privata aktörer är möjliga framöver?

I princip skulle ett lågupplöst material kunna tillgängliggöras via t.ex Google, Wikipedia, Artstore eller genom andra sökmotorer o/e webbplatser.